

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a sudcov JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobcu **M.**, bývajúceho v R., zastúpeného JUDr. J., advokátom so sídlom v M., proti žalovanému **R.**, bývajúcemu v M., **o náhradu škody na zdraví**, za účasti vedľajšej účastníčky na strane žalovaného S., so sídlom v B., za ktorú koná A., a.s., so sídlom v B., vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 12 C 43/2002, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 30. januára 2008, sp. zn. 5 Co 242/2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie **z a m i e t a .**

Žalovanému a vedľajšej účastníčke náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Žalobca sa v konaní domáhal, aby súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť mu 6 394 500 Sk náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia. Žalobu odôvodnil tým, že žalovaný ho dňa 27. augusta 2000 zrazil na štátnej ceste v obci R. motocyklom zn. Jawa 21 a spôsobil mu viaceré vážne zranenia – krvácanie do mozgu, vnútrolebečné krvácanie, pohmoždenie mozgu, zlomeninu klenby lebečnej, zlomeninu jedného rebra. Vzhľadom na charakter zranení, ako i nepriaznivé prognózy jeho zdravotného stavu, žiadal mimoriadne zvýšenie odškodnenia za bolesť na 15 násobok základného počtu bodov a za sťaženie spoločenského uplatnenia na 50 násobok základného počtu bodov.

Okresný súd Michalovce rozsudkom zo 14. júla 2005, č.k. 12 C 43/2002-160 v spojení s doplnčiacim rozsudkom z 20. decembra 2005 č.k. 12 C 43/2002-183 zastavil konanie v časti nároku v sume 2 610 000 Sk s 15,5 % úrokom z omeškania od vykonateľnosti rozhodnutia do zaplatenia, v časti 9,5 % úroku zo sumy 3 784 500 Sk od vykonateľnosti rozhodnutia do zaplatenia a 15,5 % úroku zo sumy 2 610 000 Sk od vykonateľnosti rozhodnutia do zaplatenia, zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi do 3 dní 2 955 000 Sk so 6 % úrokom z omeškania od vykonateľnosti rozhodnutia do zaplatenia a vo zvyšku žalobu zamietol. Žalovanému zároveň uložil povinnosť nahradiť trovy štátu 3 532 Sk a žalobcovi nahradiť trovy konania 176 980 Sk; žalobcovi uložil povinnosť nahradiť trovy štátu 4 146 Sk. Výrok vo veci samej odôvodnil tým, že v dôsledku uvedenej dopravnej nehody, ktorú zavinil žalovaný, došlo k zraneniam žalobcu – zlomenine klenby lebečnej vľavo, zakrvácaniu do tkaniva mozgu vpravo v oblasti spánkového laloka, zakrvácaniu pod mozgové obaly vľavo, pohmoždeniu spánkového laloka vľavo v spánkovej oblasti, zlomenine siedmeho rebra vľavo, otrasu mozgu prvého stupňa, pohmoždeniu predkolenia vľavo a odreninám vo vlasatej časti hlavy vľavo. Výsledkami dokazovania, ktoré bolo predovšetkým vykonané posudkom o bolestnom a o sťažení spoločenského uplatnenia vypracovaným MUDr. E., výsluchom svedka MUDr. E., znaleckým posudkom znalca MUDr. M., kontrolným znaleckým posudkom znalca MUDr. P. a lekárskymi správami, dospel k záveru, že poranenia lebky a mozgu, ktoré žalobca pri nehode utrpel, boli mimoriadne bolestivé. Zranenia mali u žalobcu za následok závažné psychické zmeny, duševnú zaostalosť, postihnutie emotivity s úzkostnou a depresívnou komponentou, celkové zmeny osobnosti, narušenie sociálnej adaptácie, stratu iniciatívy a samostatného rozhodovania i konštatovania, plnú odkázanosť na pomoc inej osoby. Žalobca nie je schopný vykonávať žiadnu prácu, či už fyzickú, psychickú ani domáce práce (pred škodovou udalosťou pracoval ako elektrikár-údržbár na 6 hodinový pracovný úväzok), nie je schopný spoluvytvárať citové zázemie rodiny a plniť v manželstve sexuálnu funkciu. Okrem komplikácií v rodinnom živote žalobca stratil schopnosť venovať sa svojim predchádzajúcim záľubám, najmä bicyklovaniu, návštevám lesa, zbieraniu húb, čítaniu kníh, lúšteniu krížoviek. Taktiež spoločenský život žalobcu sa v dôsledku poškodenia zdravia pri uvedenej dopravnej nehode výrazne obmedzil. Vzhľadom na to bol toho názoru, že sú v danom prípade splnené podmienky pre mimoriadne zvýšenie náhrady za utrpenú bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia a za primerané považoval (§ 7 ods. 1 a 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb.) zvýšenie odškodnenia za bolesť vo výške 10 násobku základného bodového ohodnotenia (605 bodov) a žalobcovi priznal náhradu za bolesť v celkovej výške 363 000 Sk. Pri náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia považoval za primerané 40 násobné

zvýšenie základného bodového ohodnotenia (1080 bodov) a priznal žalobcovi 2 592 000 Sk. Vo zvyšku (t.j. nad priznané sumy náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia) žalobu zamietol, lebo žalobcom požadované 15 násobné zvýšenie náhrady za bolesť a 50 násobné zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v danom prípade nezodpovedá poškodeniu jeho zdravia. Vzhľadom na späťvzatie žaloby v časti nároku v sume 2 610 000 Sk s 15,5 % úrokom z omeškania od vykonateľnosti rozhodnutia do zaplatenia, v časti 9,5 % úroku zo sumy 3 784 500 Sk od vykonateľnosti rozhodnutia do zaplatenia a 15,5 % úroku zo sumy 2 610 000 Sk od vykonateľnosti rozhodnutia do zaplatenia, konanie zastavil (§ 96 ods. 1 O.s.p.). Zároveň poukázal na to, že nad rámec priznaného plnenia bola už žaloba ohľadne sumy 829 500 Sk so 6 % úrokom z omeškania od vykonateľnosti rozhodnutia do zaplatenia, zamietnutá. Výrok o náhrade trov štátu odôvodnil poukazom na § 148 O.s.p. a výrok o náhrade trov konania žalobcu poukazom na § 142 ods. 3 O.s.p.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie vedľajšej účastníčky rozsudkom z 10. apríla 2006 sp. zn. 5 Co 50/2006 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť v lehote 3 dní zaplatiť žalobcovi sumu 165 900 Sk [suma pozostáva z náhrady za bolesť 36 300 Sk (základný počet bodov 605 x 60 Sk za jeden bod) a z náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia 129 600 Sk (základný počet bodov 1080 x 60 Sk za jeden bod, zvýšené na dvojnásobok podľa § 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb.)], ako aj povinnosti žalovaného uhradiť štátu trovy 3 552 Sk. Zmenil prvostupňový rozsudok o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi 2 789 100 Sk so 6 % úrokom z omeškania od vykonateľnosti rozhodnutia do zaplatenia tak, že žalobu zamietol. Zároveň žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi 70 104 Sk trov konania. Nepovažoval za správny názor prvostupňového súdu, že existujú dôvody hodné osobitného zreteľa na zvýšenie odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia (ďalej len „vyhláška“). Ak lekár v posudku o bolestnom nezvýšil hodnotenie poškodenia na zdraví podľa prílohy vyhlášky (časti A. Zásad pre hodnotenie, bod I. Odškodnenie za bolesť, ods. 6, 7), hoci mu boli známe skutočnosti, ktorými žalobca v súdnom konaní odôvodňuje zvýšenie odškodnenia za bolesť, už len z toho jediného dôvodu nemožno urobiť záver o tom, že ide o prípad hodný osobitného zreteľa. Neboli splnené podmienky ani na zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia na 40 násobok základného bodového ohodnotenia, pretože zapojenie žalobcu v rodinnom, politickom, kultúrnom a športovom živote nebolo na vysokej úrovni a mimoriadne. Posúdenie, či v konkrétnej veci je potrebné aplikovať § 6 ods. 2 alebo § 7

ods. 3 vyhlášky, závisí od stupňa a rozsahu obmedzenia alebo straty predpokladov pre uplatnenie poškodeného v živote a spoločnosti. Skutočnosti zistené súdom prvého stupňa, že žalobca všeobecne stratil akúkoľvek schopnosť spoločenskej angažovanosti, nemôže sa venovať svojim záľubám (bicyklovanie, návštevy lesa, zbieranie húb, čítanie kníh, lúštenie krížoviek), že nemôže s porozumením čítať a získavať nové poznatky, hoci pred úrazom s ohľadom na svoj vek a prostredie žil primeraným spoločenským životom, takmer denne chodil do lesa, dennodenne jazdil bicyklom, zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky neumožňujú. Ak v dôsledku poškodenia zdravia nedošlo u žalobcu ani k obmedzeniu možnosti voľby povolania (nie zamestnania), je odôvodnený postup len podľa § 6 ods. 2 vyhlášky, t.j. pre zvýšenie sumy zodpovedajúcej základnému počtu bodov na dvojnásobok (129 000 Sk). Táto suma dostatočne zohľadňuje nepriaznivé dôsledky, ktoré má poškodenie zdravia spôsobené žalobcovi pre jeho životné úkony a pre uspokojovanie i plnenie jeho životných a spoločenských potrieb. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil § 142 ods. 3 O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 28. júna 2007 sp. zn. 2 Cdo 215/2006 rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 10. apríla 2006 sp. zn. 5 Co 50/2006 vo výroku, ktorým bol zmenený rozsudok okresného súdu o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi 2 789 100 Sk so 6 % úrokom z omeškania od vykonateľnosti rozhodnutia do zaplatenia tak, že žaloba bola zamietnutá a vo výroku o trovách konania zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ ide o náhradu za bolesť, spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, keď vychádzal len z tej skutočnosti, že lekár pri ohodnotení bolestného nevyužil možnosť zvýšiť bolestné podľa Zásad pre hodnotenie odškodnenia za bolesť, z ktorého dôvodu aplikácia § 7 ods. 3 vyhlášky neprichádza do úvahy, a preto nejde o prípad hodný osobitného zreteľa, a to napriek tomu, že sa stotožnil so skutkovými závermi súdu prvého stupňa v tom, že žalobca utrpel mimoriadne bolestivé poranenia, že priebeh hospitalizácie bol pre žalobcu traumatizujúci tým, že bol doslovne priviazaný k lôžku a že boli preukázané dôvody hodné osobitného zreteľa na zvýšenie odškodnenia za bolesť. Vyčítal odvolaciemu súdu, že neodstránil rozpory v hodnotení bolestného podľa posudku o bolestnom vypracovaným MUDr. E. 23. mája 2001 a hodnotením bolestného týmto lekárom pri výsluchu na súde. Dovolací súd nepovažoval rozhodnutie odvolacieho súdu za správne ani pokiaľ ide o náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia. Mal za to, že odvolací súd neposúdil správne mieru primeranosti odškodnenia. Považoval za nepodstatné, čím bol žalobca pred poškodením

zdravia; za dôležité považoval len to, že následky úrazu odôvodňujú zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia i nad sumy stanovené v § 7 ods. 2 vyhlášky. Podľa dovolacieho súdu dôvody hodné osobitného zreteľa spočívajú v tom, že žalobca bol pred úrazom, aj keď bol uznaný za čiastočne invalidného, zamestnaný, riadne pracoval, vykonával rôzne práce okolo domu, a to nielen sebe, ale aj známym, bol zručný elektrikár, sebestačný v domácich prácach, používal na dopravu bicykel, chodil sám do lesa, primerane prostrediu spoločensky žil a po úraze sa stal plne invalidným, neschopný vykonávať akúkoľvek, ani domácu prácu, je nedoslýchavý, má narušenú motoriku a nemôže používať bicykel, pre nedefinovaný strach nikam nechodí sám, ale len v doprovode inej osoby, vyhýba sa spoločenským stykom, nemôže relaxovať v lese, čítaním kníh, je vyradený z rodinného života, je neschopný sexuálne žiť, opakovane sa musí podrobovať ústavnej liečbe na psychiatrii. Kvalita života žalobcu v porovnaní s predúrazovým stavom sa po úraze výrazne zmenila, a to len v dôsledku poškodenia zdravia pri úraze. Na základe uvedeného dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu, založený na právnom názore, že žalobcovi nevznikol nárok na zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky preto, že jeho zapojenie v rodinnom, politickom, kultúrnom a športovom živote nebolo na vysokej úrovni a mimoriadne, nie je vecne správny, pretože vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Krajský súd v Košiciach, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie, rozsudkom z 30. januára 2008 sp. zn. 5 Co 242/2007 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil vo výroku, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 267 000 Sk, zmenil v ostatnej časti tak, že žalobu v prevyšujúcej časti zamietal. Žalovanému súčasne uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 90 151 Sk trov konania. Pod doplnení dokazovania výsluchom svedka MUDr. E. dospel k zhodnému názoru ako súd prvého stupňa, že žalobcovi patrí zvýšenie odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky. Odvolací súd sa však nestotožnil s rozsahom, akým súd prvého stupňa zvýšil odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia, a preto prehodnotil jeho rozhodnutie výlučne z hľadiska primeranosti odškodnenia. Na rozdiel od súdu prvého stupňa bol odvolací súd toho názoru, že zvýšenie odškodnenia za bolesť s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu je opodstatnené vo výške 3 násobku základného počtu bodov a žalobcovi z tohto titulu priznal sumu 108 900 Sk (605 bodov x 60 Sk x 3). Pri rozhodovaní o odškodnení za sťaženie spoločenského uplatnenia podobne ako súd prvého stupňa vzal do úvahy všetky zásadné skutkové zistenia (že žalobca nie je schopný vykonávať žiadnu prácu, spoluvytvárať citové

zázemie rodiny a plniť si v manželstve sexuálnu funkciu, že sa nemôže venovať predchádzajúcim záľubám – bicyklovaniu, návštevám lesa, zbieraniu húb, čítaniu kníh, lúšteniu krížoviek, získavať a učiť sa nové poznatky, zábavám na svadbách a plesoch) a zohľadnil, že v prípade žalobcu nešlo o spoločenského muža, že s ohľadom na vek a prostredie žil primeraným spoločenským životom, keď sa najmenej raz do roka zúčastnil svadobnej zábavy a plesu, že záľuby ako bicyklovanie, návštevy lesa, zbieranie húb nie je možné vzhľadom na poveternostné a vegetačné podmienky vykonávať sústavne po celý rok, ako i že nové poznatky je možné získavať nielen čítaním kníh, ale aj prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov, počítačových programov a pod. Na základe uvedeného dospel k záveru, že zvýšenie odškodnenia žalobcu titulom sťaženia spoločenského uplatnenia je primerané vo výške 5 násobku základného počtu bodov a žalobcovi priznal 324 000 Sk (1080 bodov x 60 Sk x 5). Z uvedených dôvodov priznal žalobcovi celkove 432 900 Sk (108 900 Sk + 324 000 Sk) a po zohľadnení právoplatne prisúdeného odškodnenia vo výške 165 900 Sk potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v časti priznania náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 267 000 Sk (432 900 Sk – 165 900 Sk) a v prevyšujúcej časti (nad 267 000 Sk do 2 789 100 Sk) žalobu zamietol. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil § 142 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 2 O.s.p.

Proti výroku uvedeného rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol prvostupňový rozsudok zmenený tak, že žaloba sa v prevyšujúcej časti (nad sumu 267 000 Sk priznanú odvolacím súdom do sumy 2 789 100 Sk, v ktorej časti bol rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 10. apríla 2006 sp. zn. 5 Co 50/2006 zrušený rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. júna 2007 sp. zn. 2 Cdo 215/2006) zamietla, podal dovolanie žalobca. Podľa jeho názoru spočíva napadnutý výrok na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Nesúhlasil s názorom odvolacieho súdu, pokiaľ zvýšil odškodnenie za bolesť na 3 násobok základného počtu bodov (oproti 10 násobku zvýšenia vykonaného súdom prvého stupňa) a odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia na 5 násobok základného počtu bodov (oproti 40 násobku zvýšenia vykonaného súdom prvého stupňa). Uviedol, že v konaní bolo preukázané, že trpel mimoriadnymi bolesťami, že počas celej doby liečenia bol pripútaný k posteli koženými popruhmi, ktorými mu boli osobitne fixované ruky, nohy a trup vo výške hrudníka, v dôsledku čoho bol nútený prežívať osobitné útrapy, že po úraze došlo k závažným zmenám v jeho psychických funkciách. Jeho intelektové schopnosti zodpovedajú pásnu ľahkej duševnej zaostalosti, pamäťové funkcie sú

v pásme defektu, je u neho postihnutá emotivita spojená s úzkostnou a depresívnou komponentou, je výrazne zmenená jeho osobnosť, je uzavretý, má narušenú schopnosť sociálnej adaptácie, stratil iniciatívu a schopnosť sa samostatne a zodpovedne rozhodovať, nie je schopný žiadnej práce ani schopný venovať sa predchádzajúcim záľubám, nie je schopný sa o seba samostatne primerane postarať a je odkázaný na pomoc a dohľad zo strany inej osoby. Podľa jeho názoru zvýšenie odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré mu priznal odvolací súd, vzhľadom na zranenia, ktoré utrpel pri dopravnej nehode ako i ich následky, nezodpovedá ustanoveniu § 7 ods. 3 vyhlášky a nie je primerané poškodeniu jeho zdravia. Z týchto dôvodov žiadal, aby dovolací súd napadnutý výrok odvolacieho súdu, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá, zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu nevyjadril. Vedľajšia účastníčka navrhla dovolanie žalobcu zamietnuť; rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti považovala za vecne správny. Priznané zvýšenie odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia považovala za primerané a zodpovedajúce ustanoveniu § 7 ods. 3 vyhlášky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala oprávnená osoba (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné.

Z ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je oprávnený rozhodnutie odvolacieho súdu preskúmať len v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, pričom je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov v prípadoch uvedených v ustanovení § 242 ods. 2 písm. a/ až d/ O.s.p. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, iba že by tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Uvedené zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však nebola dovolacím súdom v konaní zistená a dovolateľ ani vo svojom dovolaní nenamietal, že by v konaní k uvedeným vadám došlo.

Z obsahu dovolania žalobcu vyplýva, že ako dovolací dôvod uplatňuje ustanovenie § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k právnemu záveru, že odvolací súd správne na danú vec pri určení výšky náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia aplikoval vyhlášku č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov [§ 11 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia, (ďalej len „vyhláška“)].

Podľa § 1 vyhlášky sa bolesti a sťaženie spoločenského uplatnenia spôsobené úrazom, chorobou z povolania alebo iným poškodením na zdraví odškodňujú jednorazove. V zmysle § 2 ods. 1 vyhlášky sa odškodnenie za bolesť poskytuje za bolesti spôsobené poškodením na zdraví, jeho liečením alebo odstraňovaním jeho následkov, a to podľa zásad a sadzieb ustanovených v prílohe vyhlášky. Odškodnenie za bolesť musí byť primerané povahe poškodenia na zdraví a priebehu liečenia. Podľa § 2 ods. 3 vyhlášky sa odškodnením za bolesť neodškodňujú straty na zárobku. V zmysle § 4 ods. 1 vyhlášky sa sťaženie spoločenského uplatnenia odškodňuje, ak poškodenie na zdraví má preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh. Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia musí byť primerané povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a spoločnosti. Podľa § 4 ods. 3 vyhlášky odškodnením za sťaženie spoločenského uplatnenia sa neodškodňujú straty na zárobku. Pri odškodňovaní sťaženia spoločenského uplatnenia sa vychádza zo základného počtu bodov, ktorým bolo toto sťaženie ohodnotené v lekárskom posudku (§ 6 ods. 1 vyhlášky). Podľa § 6 ods. 2 vyhlášky sa suma zodpovedajúca základnému počtu bodov zistenému lekárom primerane zvýši až na dvojnásobok podľa predpokladov, ktoré poškodený vo veku, v ktorom bol poškodený na zdraví, mal pre uplatnenie v živote a v spoločnosti a ktoré sú v dôsledku poškodenia obmedzené alebo stratené. Týmito predpokladmi sa rozumie najmä možnosť uplatniť sa v rodinnom, politickom, kultúrnom a športovom živote, ďalej možnosť voľby povolania a ďalšieho sebavzdelávania; pritom sa prihliada na to, či ide o muža alebo ženu a pri odstrániteľnosti trvalých následkov aj na upozornenie lekára podľa § 10 vyhlášky.

Ustanovenie § 7 ods. 1 vyhlášky určuje výšku odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia sumou 60 Sk za jeden bod. Celková výška odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia z jedného poškodenia na zdraví nesmie presiahnuť sumu 240 000 Sk; z toho odškodnenie za bolesť nesmie presiahnuť sumu 72 000 Sk (§ 7 ods. 2 vyhlášky). V zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky v prípadoch hodných osobitného zreteľa môže súd odškodnenie primerane zvýšiť, a to i nad ustanovené najvyššie výmery odškodnenia.

Náhrada za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia stanovená na základe počtu bodov stanoveného v lekárskom posudku predstavuje jednorázové odškodnenie za bolesti spôsobené poškodením zdravia, jeho liečením alebo odstraňovaním jeho následkov, za

nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho osobných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh. Výška konkrétneho odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia závisí jednak od ohodnotenia v lekárskom posudku a jednak od toho, či a v akom rozsahu a s akými prejavmi došlo k zmene stavu pred vznikom škody a po ňom. Dôvody umožňujúce výnimočné zvýšenie odškodnenia za bolesť treba vyvodzovať predovšetkým z okolností vymedzených v bode I ods. 6 zásad pre hodnotenie odškodnenia za bolesť, tvoriacich prílohu A vyhlášky, najmä ak ani zvýšenie odškodnenia na dvojnásobok základnej sadzby nepostačuje na primerané zmiernenie ich následkov. Pre správne určenie výšky odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia je nevyhnutné najskôr zistiť, aké mal poškodený predpoklady pre svoje uplatnenie v živote a v spoločnosti pred vznikom škody, a aké predpoklady má po vzniku škodlivej udalosti. Z porovnania týchto predpokladov možno potom vyvodiť záver, či a do akej miery boli touto udalosťou zúžené alebo stratené možnosti uplatnenia sa v živote a spoločnosti. Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia má vo svojej podstate predstavovať náhradu za preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre život a životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh. Sťažením spoločenského uplatnenia je preto potrebné rozumieť jednak vylúčenie či obmedzenie účasti poškodeného na plnom osobnom a rodinnom, spoločenskom, politickom, kultúrnom a športovom živote, jednak sťaženie či dokonca priamo znemožnenie výkonu či voľby povolania, voľbu životného partnera, prípadne možnosti ďalšieho sebazvedávania. Vo výnimočných prípadoch hodných mimoriadneho zreteľa (§ 7 ods. 3 vyhlášky) môže súd sumy odškodnenia primerane zvýšiť nad stanovené najvyššie sadzby odškodnenia bez akéhokoľvek obmedzenia.

Odvolačí súd v zmysle uvedených zásad dôsledne postupoval. Odvolačí súd v danom prípade k okolnostiam významným pre stanovenie výšky náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia súvisiacimi s úrazom žalobcu pri dopravnej nehode náležito prihliadol a dôvodne (ako i zhodne so súdom prvého stupňa) posúdil daný prípad ako zvlášť výnimočný, hodný mimoriadneho zreteľa, ktorý pripúšťa zvýšenie náhrady aj nad najvyššie výmery odškodnenia stanovené v § 7 ods. 2 vyhlášky. Správne zhodnotil intenzitu bolesti utrpených žalobcom pri poškodení zdravia, ktorá dosahovala mimoriadny stupeň, ako i konkrétne dôsledky, aké malo toto poškodenie zdravia na jeho životné úkony a akým spôsobom a v akom rozsahu boli možnosti žalobcu pre ďalšie uplatnenie v živote a spoločnosti obmedzené v porovnaní s predchádzajúcim rozsahom a kvalitou spoločenského

a iného života. Správne zohľadnil, že žalobca v dôsledku poškodenia zdravia je odkázaný na pomoc iných osôb a že sa stal plne invalidným. Tento stav má preukázateľne nepriaznivý dôsledok na jeho rodinný, osobný, intímny život, jeho životné úkony, ako i na uspokojovanie jeho osobných a spoločenských potrieb. Hoci sa žalobcovi v dôsledku zhoršenia zdravia možnosti jeho uplatnenia vo všetkých sférach života podstatne zúžili, nie je zo života vyradený v mimoriadnom rozsahu a jeho možnosti uplatnenia nezanikli, len v podstatnej miere sa mu sťažili možnosti výkonu celej škály činností, ktoré pred poškodením zdravia vykonával.

Dôvod zasiahnuť do úvahy súdu o výške odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky dovolacím súdom, by mohol byť daný len v prípade, ak by bola porušená zásada primeranosti. Preskúmaním veci však dovolací súd dospel k záveru, že táto zásada pri posudzovaní primeranosti zvýšenia odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky v prípade žalobcu porušená nebola. Aj napriek tomu, že odvolací súd znížil násobky zvýšenia odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia priznané žalobcovi súdom prvého stupňa, tak 3 násobné zvýšenie odškodnenia za bolesť a 5 násobné zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia priznané odvolacím súdom je i podľa názoru dovolacieho súdu vo vzťahu k zistenému skutkovému stavu a vykonanému znaleckému dokazovaniu primerané a žalobcovi sa nepodarilo preukázať, že by v danej veci išlo o taký prípad hodný osobitného zreteľa, pri ktorom by bolo odôvodnené vyššie zvýšenie odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia od zvýšenia vykonaného odvolacím súdom. Odvolací súd svoj iný právny záver aj náležitým spôsobom, zodpovedajúcim § 157 ods. 2 O.s.p., odôvodnil.

Za daného stavu, ak odvolací súd sa pri rozhodovaní neodchýlil od právneho názoru súdu prvého stupňa v otázke, že žalobcovi patrí podľa § 7 ods. 3 vyhlášky zvýšenie odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia, nemožno mu vyčítať záver jeho úvah o tom, akú mieru zvýšenia náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia považoval za primeranú. Pokiaľ teda odvolací súd považoval 10 násobok zvýšenia odškodnenia za bolesť a 40 násobok zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia (ktoré žalobcovi priznal súd prvého stupňa) za privysoké a pokiaľ za postačujúci a primeraný všetkým okolnostiam významným pre posúdenie danej veci považoval 3 násobok zvýšenia odškodnenia za bolesť a 5 násobok zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia, je jeho právne posúdenie veci správne a zodpovedá hľadiskám vyplývajúcim z § 7

ods. 3 vyhlášky. S jeho závermi, ktoré nevybočili z medzí hľadísk stanovených zákonom (§ 132 O.s.p. v spojení s § 7 ods. 3 vyhlášky) a ktoré sú v súlade s pravidlami logického usudzovania, sa Najvyšší súd Slovenskej republiky v celom rozsahu stotožňuje. Dovolací súd preto dovolanie žalobcu smerujúce proti správne rozhodnutiu odvolacieho súdu zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

K tej časti dovolania, v ktorej žalobca poukazuje na priaznivejšiu v súčasnosti platnú právnu úpravu odškodňovania bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia, dovolací súd poznamenáva, že súd pri aplikácii určitého všeobecne záväzného právneho predpisu je povinný riadiť sa jeho ustanoveniami, pokiaľ sa vzťahujú na prejednávajúcu vec. Súd nemôže nerešpektovať právny predpis (interpretovať ho spôsobom, ktorý tento predpis neumožňuje) s odôvodnením, že daný predpis je vývojom prekonaný a postupovať podľa nového právneho predpisu, ak tento nový právny predpis v prechodných ustanoveniach jeho aplikáciu vylučuje. Podľa prechodného ustanovenia § 11 ods. 1 v súčasnosti platnej právnej úpravy, ktorou je zákon č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia, sa na bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku úrazu a iného poškodenia na zdraví, ktoré bolo spôsobené pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, vzťahujú doterajšie predpisy. Keďže k poškodeniu zdravia žalobcu úrazom došlo pred účinnosťou zákona č. 437/2004 Z.z., nemožno v zmysle vyššie uvedeného náhradu za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia posudzovať podľa tohto zákona, ale podľa vyhlášky č. 32/1965 Zb.

V dovolacom konaní úspešnému žalovanému a vedľajšej účastníčke vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky im nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodali návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. júla 2008

JUDr. Daniela Sučanská, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: